

Pridplata na cijlu god. 3 for., na pol. god. 1 for. 50 nov. na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jeklanput.

Pisna svakoverstna predmeta molimo na uredništvo upućiti.
Nepoštema neprimamo.

God. III. U Kalaci

U Četvrtak 10. Listopada 1872.

Broj 41.

NAŠIM POŠTOVANIM ČITAOCEM.

Koncem ovog miseca iztiče treći četvrt ove godine, čast nam je zamoliti rodoljubnu braću : da se požure predplatu na četvrti četvrt godine što prije poslati, da se u štampanju Lista ravnati uzimognemo; poklem nam ni jedan novčić nepriostaje, da bi ga mogli badava potrošiti. Naši pokrovitelji neka ne žale trudu, — prostim čitaocem u poštarski poslovi pripomoći.

Uredništvo.

ZASTO SE BORIMO ZA NARODNOST ?

Ovo se sve daje primeniti i na narode, kao i na pojedine ljude. Jedan narod koji je slobodan, može sve upotrebiti na svoje potrebe, što god zaradi. Ako je podvrgo kakav drugi narod sebi, to upotrebljuje jedan deo i od onoga što taj drugi narod zaradi, na svoju korist; stoji dakle kao gazda, kome i sluge pomažu teći. Podjarmljeni narod pak, nemože mlogo svoje zarade upotrebiti na svoje životne potrebe, kao ni sluga, jer mu gospodar uzima jedan deo sebi! Jasno je dakle : da narodi težeć za tim, da sa što manje rada svoga, što bolje podmiruju potrebe svoje, idoše za tim, da nadju nekog ko će im u tom pomagat. Kako toga nema, koji ostaviti svoje poslove, da drugome badava privredjuje, radi; kako jedan narod nikad neće doći u službu kog drugoga, jer svaki ima toliko moći da može za sebe kao svoj gazda postojati, to su jači narodi išli oružjem na slabije, da ih podvrgnu svojoj službi. Ratovi izmedju naroda postajali su obično otuda, što je svaki narod išao za tim da sa što manje truda i rada, što više sredstava za svoj život steće.

Oni narodi, koji su oružjem pokoreni, i tako primorani služiti drugome, znajući koliko bi oni lakše i bolje živili da su slobodni, i da sva korist njihove za-

rade ostane njima, težili su da se oslobode, da od tuđih slugu, postanu svoji gospodari, i otud opet nicahu ratovi. Oni bi hteli da se oslobode, gospodari im nedadu, eto gotovog rata, kag ni jedna strana, neće da popusti drugoj od svojih zahteva.

Sa ovim što je dovde kazano, nismo hteli ništa drugo dokazat' do to : da su ratovi uvek postajali iz interesa da jedna strana, na račun i sa štetom druge strane, što bolje, što lakše živi. A s' tim što smo naveli zašto se ratovi vode, pokazali smo ujedno i od kolike je velike važnosti samostalnost jednoga naroda. Narod ima potreba koje su mu nužne za život, kao god što ih ima i pojedini čovek; i kao god što čovek može biti ugledniji, napredniji, obrazovaniji, zdraviji i duhom i telom kad ima š' čime sebe negovati, tako isto i narod može taki biti. A kao god što čovek treba da za tim teži da bolje živiti može, tako isto i narod jedan, treba to da čini.

Da pogledamo desne i levo oko sebe, vidićemo svuda ovo : vredan gazda, čovek koji je svoj gospodar, pa ma i siroma bio, ne samo da bolje može živiti od slugu, ma ovaj isto tako vredan bio, nego još može i da teče, da uveća svoj gazdaluk, dočim kog slugu ili to nikako ne biva, ili ako i biva, to u vrlo maloj meri. Ako taj odnošaj izmedju slugu i gazde prenesemo na narode, vidićemo iste posljedice. Evo da pogledamo samo na narode u ovoj našoj zemlji.

Magjarskog naroda ima u ugarskoj svoga neki pet milijuna, dočim drugi naroda, ima deset milijuna. Magjari su danas gospodari u ovoj zemlji, i mi vidimo, da oni kao narod imaju mlogo više sredstava za podmirenje životni potreba narodnosti svoje, nego svi drugi narodi ovde. Oni imaju svakojaki škula, u kojima se mogu na svome maternjem jeziku izobraziti; imaju tolike ginnazije, imaju universitet jedan u Pešti, a drugi

otvaraju sad u Erdelju; imaju tolike pravne akademije, trgovačke škole, seminarije (bogoslovije) operu, nar. pozorište i još mnoge druge zavode za obrazovanje svoje; drugi narodi nemaju od svega toga ništa ili vrlo malo.

A od kud to sve magjarom? Zaista, od svoje zarade, od svog truda narodnog, oni nebi mogli te sve potrebe svoje podmiriti! Ali oni su postali gospodarima u ovoj zemlji, ma da nemaju u njoj više prava od drugih naroda, nego toliko koliko u jednoj zadruzi pripada svakom članu. Pa kao gospodari koriste se zaradom i ostali naroda. Kad bi se iz cele one sume državnog novca, koji se troši na te spomenute potrebe magjarskog naroda, oduzeo sarazmerni deo, koji mi na to dajemo, za te bi novce mogli i mi podmiriti kakvu sličnu potrebu našeg naroda; Slovaca tako isto da se dade njihov deo, Srbima takodje, pa Rumunima i Rušnjacima, onda Magjarima nebi toliko dolazilo koliko sada, a prosvetnu potrebu našeg i spomenuti drugi naroda u ovoj zemlji, u velikoj mjeri mogli bi zadovoljiti.

(Slidi.)

POTRIEBOĆA UDRUŽENJA.

Kako rekoh ovde nije miesto da se potanje način opisiva, taj se svagdi u okolnostima zadržava, ovo nebi bilo druga stvar nego poznata kod nas moba, samo po sadanjih potreboćah slikovana. Svaki bi svojim kruhom se ranio i na svojem imanju radio samo u družini, pak bi svi polak vremenom, polak čeljadi, polak alata zaštedili, i sve to naravno na veći rad uporabljali.

Ovim načinom bi ovaka družina dobila, da bi se svakom zemljišta u vrijeme uradila, svakda umitnie i viestije, jel poznato je da jedan čovjek zna kupiti, al nezna prodat, jedan zna sijati, al nezna orati, jedan može konje dekat, al nemože vršalj trest, jedan zna naviljke dit, al ih nemože uznositi i. t. d. družina sve umietnosti sakuplja razvija i pomaže mankanju.

Ovaka družina imala bi dakle snagu za rad u vrijeme, u čeljadima u živinama u alatu, a dobila bi na svoju bradu i veresie pak bi mogla u mah počet arendirati zemlje jerbo bi joj svačeg doticalo i tako bi se pomagali. K ovom metni sad da bi se ovaki družina u jednoj obćini više sastavilo, i sad smiono pitam koji bi to, bio on poljodilac, bio izučan gospodarstvenik, bio bogat židov — koji bi se mogo takmiti sa ovakivih družinah, toga, čovieka neima na svietu, koji bi toliko koristi znao iz zemlje uzeti, kao ovakve družine, dakle koji bi ih mogo tako skupo platiti, i koji bi mogo toliko novacah stvoriti, jel tu bi ovaka radnja gorila, tu bi se vierno točno ovršavala, buduć bi svi svoji bili i ako bi se nadničari izmišali, ti bi sa svojim svojski radili, nebi se kralo badava vrijeme, nebi se ubijale živine, i alati trli — po neviernih sluguh — sve šta bi dobra izišlo iz ovaki družinah to je teško spisati, dosta je kazati: da bi svagdi dosta bilo snage i duševne da umuje, telesne i tvarne da se radi, ovo je način kojim se može na put stati onoj propasti, koja je već otvorila čeljuste da nas proguni: ovim načinom dobili bi vremena da nediljom i svetkom Bogu služimo na što danas sutra neće nam doteći vremena. Ovim načinom dospili bi našu diecu u škulu slati da nauče sve ono što je za dušu i tielo potrebno.

Kakva je razlika medju samcem, i družinom svaki će lako uviditi ako smisli: koliko bi više čeljadi i troška trebovalo, da sad svaki gazda mora u paši sam svoje konje čuvati — nego kad se pogodi jedan ili dva konjušara, pak se konji sbiju u argelu, ovim načinom učinio bi se velik korak na poboljšanje sluguh i nadničarah, na koje se sad od svih stranah tuže gospodari, da im radnja neide od rukuh košto je prije išla, buduć bi vazda pri očima jednog ili drugog gazde bili, koji bi snjima zajedno radio, pak bi i revnije i viernije dilovali.

D O P I S I.

K u m b a j a , 12. Rujna. Ovamo spadaju u duševnom

pogledu, dvie Subatičke pustare Cikeria, i Tavankut. Nisu one redovno područene kumbajskom duhovnom pastiru; al poklem im ovo miesto mnogo bliže pada no Subatica, i poklem su u kumbaji od početka uvijek taki pastiri bivali, koji su radostno posluživali kršćjane kada god su pozvani bili; zato se oni sa svim kumbajskom pastiru priljubili. Jedno je čemu se čudim što ovi Slaveni u Cikerii i Tavankutu, nepokazivaju svoju zahvalnost prama svojem pastiru, barem u malenkostima — kako drugi slaveni običavaju. Al buduć tako volim Slavene da samo s razlozi nepobitni primoran povierujem njihove mane, i ovde radie pripisujem manjkanje zahvalnosti pastirom no slavianom, i scienim: da su oni iz prva pokušavali, ovu zasviedočit sa svojim darovima, al buduć nisu primljeni bili, sbog toga su odustali. Ja nepadam medju one popove koji se uztrućavaju, dar primiti, kada kakav svet čin vrše, što više ovo za nužno smatram poklem sve što se u vieri čini, zaslugu i vričnost iz krvna posvetilišta na križu prikazana prima, koje se po rukuh svećenika vazda ponavlja nekrvnim načinom. Vierni dakle po svojim darovima treba da se sa žrtvujećem svećenikom skopčavaju, i milosti izprošene primaju, oni svećenici, dakle koji darove odbijaju nerazborito diluju. Buduć Svećenik ne prima za se, već za siromake, sve ono što mu pritiče. Ovo je u starom i novom zakonu tako naradjeno; koji dakle drugčie diluju, može biti da tvore po duhu nevierna Josipa Cara, komuje smutnja bila i ona štola kod krštenja, al sigurni mogo biti: da nerade po duhu Evangeoskim. Svećenik je svezan sa svojim viernima kano duša s tielom, on je duša a vierni su tielo, jedno od drugog, i po drugom živi.

Ako se nevaram imena ovih pustara dokazuju da su ovde njekoć magjari stanovali, kako to i nije moglo biti drugčie jerbo su oni nadvladavši zavadjene slavene — osvojili najplodnie zemlje. Al kad je turčin zagrmio ubigli su se planinam karpatskim, i ostavili ove krasne zemlje da ih Slaven obrani, zaisto se ovaj priko dvie sta godina borio, dok je turčina odud izgonio; i sad kada je mir nastao govore da Subatica nije bunjevačka već magjarska varoš. A kad je ovde trebalo još militarit, onda tu nisi vidio magjara ni zarad lieka. No mora da bude po magjare istina jerbo je skoro gr. Lonyaia u svojem govoru na ugarskoj dieti kazao: da su magjari Slavene iz milosrdja u ugarsku primili. Pa da je i tako valjda su tu milost već i platili slaveni, kad su više nego 200 godina svoju krv na obranu magjarah prolivali.

No valjda je sad druga poviestnica po magjare izvedena, jel dosad su nas na to učili, da su oni ovde abitajuće Slavene nadvladali. Al ovo neka je sve samo mimogred rečeno, ja sam htio da zahvalim g. parohu, koji me je po Tavankutu proveo i pokazao onu liepu školu, koju su Subatčani tamo uzdigli. Valja pripoznat da Subatčani liepe i tvrde sgrade zidjaju. Žali bože što u ove na pustaram nedobivaju takve učitelje, koji bi razvitak duševni promicali.

Učitelji odbijaju na otce koji ni su nastojali da im se dovoljna odljuči platja, i vele: da oni ni onda nebi s uspjehom dilovali, ako bi najrevnii bili, premda bunjevci svoju diecu ni ovde ne šalju u škulu. Njima je već i to daleko ako je škula za po četvrta sata odaljena, bunjevac je kadar unići u varoš, i učini da mu konji i po dva tri sata drežde prid mijanom, al da mu kogod kaže da bi razborito dilovao, ako bi u nepogodno vrijeme diecu na kola natovario i u škulu odneo, to mu bi se on na sva usta smijao. Baš bi liepo bilo da otac svoju diecu u škulu nosi! Koje vidio još takve lakrdie? dosta je da u Tavankutu ima škula, umiestjen je i učitelj, al zemljoposidnici, nešalju u nju svoju diecu oni vole da im diećia pamet ostane uparložena, ko zemlja koja je nesrićnim načinom procesa dopala. A kad sam upito Gospodine, šta je ono pored škole na jednom brižuljku, reče da je to kapela kuda svake godine izadje jedan put Subatički prepošt, kada se sjaset bunjevštine izkupi, pak se vrši misa i pridika.

Pade mi ovde u pamet, što Isus reče: malani izkaše kruha, al nebih koji bi im lomio. Baš kad su vam po svuda

na pustaram velike škole zašto u svaku nemetnete jedan oltar i zakrilite ga kano jednu svetionu, namiestite na jednu pustaru, i misionara, košto je već uvedeno u Segedinu, koji bi po okolnostima red uveo, da se izmienice na jednoj i drugoj misa pridika, i katekesis diži, pak bi u mah i škole ploda donele, a ovako ima samo troška bezplodna. Svećenik i učitelj to su ti dva druga nerazdieljiva, i jedan i drugi je propo ako se nemože naslonjat, jedan na drugog. Žali bože što ovo još nji malo uvidjaju i sjedne i s druge strane.

Stari rodoljub.

Monakovo u Bavarској 18-og Srpnja. No prvo što je potribno to je obraženost i ta se po najviše po društvih nabavlja, drugo novac, i ovaj se po družinah sakuplja, al buduć novac ljudi u takva mista miluju polagat, koja su sigurna, zato se nanitjavaju, štedione i banke al da ove opet kadre budu novce izdavati u sigurne ruke, to valja da su i ljudi i zemljišta, od nepotribni verugah oslobodjona, eto ti opet potribština zakonite slobode, i kommasiranja zemljišta, t. j. razdilenja u jednom komadu da svaki može, time po svojoj volji i uvidjenju vladati; ovo sam opet zato naveo i da moj mili rad uvidi, kakoje potribna za njegov svakoje pametna družina, koja bi i bolnice i sirotišta po obćina ustanovila crkvo i škole opravljala i umnožavala. I to je po moj mili rod tim potribnije, što se veleposednici i novčari od njegov narodnosti odcipljavaju, al tko će mojem rodu u ovom važnom poslu duševnu sviću paliti, ko će mu oči otvarati, tko će mu bojaz iz srca izganjati? tko drugi nego njegov virni i iztrajani prijatelji, popovi učitelji i bilježnici, ovi triba da razsvitljujuće mašale u ruke svoje uzmu, — put i sridstva u svakoj obćini i okolišu pokazivaju, ovi triba da se najprije u skupštine sabiraju, i o sridstvih vičaju, kakva, radost, bi se iz ovog truda po njih rodila, i kakav napridak za naš mili puk procvao. Učinili budu oni to bitiće od puka blagoslovljeni, neučinili biti će prid Bogom odgovorni. Sveto Evanđelje kaže, ne žeže se svića zato da se pod viku stavlja, već na visinu iznaša da se tmine raztiravaju, sitjam se ovdje da na ovake pozive reče poštovani Zomborski dopisnik: da je naš rod zaguglo, pak neće da se kreće, al nemojmo zaboraviti: da se ni more po malom vitriću ne kreće, već kad velika oluja nastane i nidra mu proburla, onda valove svoje izbaca, nemojmo volju gubiti, već sadružavajmo se koji se za izkrene prijatelje našeg milog roda smatramo, pak ga uzbudjavajmo ričom i pismom, i viditi će mo, da će se rod odazvat.

U Monakovu sam vidio, onaj plemeniti spomenik, koji su gradjani Monakovski, svojem ljubljenom kralju Maksu iz narodne zahvalnosti uzdigli, kad sam ovaj spomenik razgledao, mislio sam: šta nemože učiniti jedan izkren prijatelj svojeg naroda, ovaj kralj Maksaje, na novo Bavaršku rodio, stari Monakov nezatni u vilajetsku varoš prišvorio, i sve u njemu to sakupio što triba znanost, umitnost, trgovina, obrt i poljodilstvo i to u svakoj struci. Monakov mal što nepostade Athenom po današnju Europu, samo da su više Bavarški kraljevah duhom Maksinim nadahnjeni bili, al po njih srića štose duh Maksin u narod prilio, i sad on nastavlja rad i poso narodni, kojeg je Maksu začeo, srića po narod koji takve vodje nadje, da nepadne u ruke zaslipljeni, i da se ne svede s puta razboritosti, košto se to žali bože više puta kod našeg roda sgadja, da misto pametni ljudi zauzmu koj kakvi propalice i izilice, pak mu oči zaslipljavaju da ne vidi i uši začepjavaju da nesluša, ono što je po njegov materialno i duševno koristno. Na branik dakle učeni sinovi roda milog da se obražava, i na očigled ne gubi, nastaloje vrime rada a ne tužbe. Neka nas i to još hrabri, da nismo mi sami kojismo zaostali, imadu još i drugi narodi zadosta što da naknadjaju, kad čovik po Švajcarskoj hoda silna jezera nalazi, tu su lipe varoši, tu su ladje, to je sve živo, dočim u Bavarškoj jezera stoje mrtva, silne ravne posiduju Bavarci, al te nisu tako obradjene ko pruske, premda je ono zemlja plodna, i to zato jel i tu još nisu dozrijali ljudi da uvide, da štoje zemlja većma izkomadana, to je po posednika neko-

ristnia, jedva je tu koje drvo na milja zemljišta viditi, baš ko u našoj Bačkoj i Banatu, dočim su ravne u pruskoj sliki lipo naredjene bašte dobile, no valja istinu kazati, da su visine Bavarške, koje se sa švajcarskom francuskom i s Austrijom sastižu dobro i lipo radjene. Bavarci su mirni i dobri ljudi, kod nji nećudorednost i nevirnost nije narodno žiće tako podkopala, ko kod nimca i francusa, tamo jedva, češ gdi viditi na sokaci, ili polji spomenik Odkupitelja, koji se u Bavarškoj na sve strane pokaziva, i to u plemenitijem ukusu nego u Štajerskoj. Svećenstvu triba na to paziti, da se ukus lipote u puku uzbudjiva, i netriba uz to pristati, da se gadne slike i kipovi uzdižu, tima se kviri ukus lipote nabožne, ko po oni fušeri majstori, koji svoj zanat nerazume pak neukim krojom tilo ogrbave, i noge ljudem nakaznim učinu.

R A Z N E V I S T I.

— Nji. Veličanstvo Prsvietlu kraljicu čekaju da će u Magjarsku doći polutinom Listopada.

— Nj. Veličanstvo pozvalo je sve one vladare na bečku izložbu, koji su bili u Berlinu na Carevskom sastanku.

— N a v i k l i s m o u novinam „Magj. Politika“ psove kletve i pogrde štiti, kojim običaje zasipati Slavene. Al valjda zato što evo u Listopadu krasno svietli sunce, prvog ovog mieseca, zasjala je svietlost pravde i istine glavu urednika, pa govori da su magjari u društvenom dodiru oholi, goropadni, nesnosljivi prama drugi narodnosti, i krivi, što se ove od njih tudje, jerbo u svojoj nadutosti nipošto nebi se ponizili: da slavski, ili rumanski jezik nauče, i tako se s ovima bratinski porazgovore; na ovo nemamo drugo što kazat, već da je lahko trnje posijati al ga je teško izkrciti.

— O v o n i k o l i k o godina riedko je učen i neučen čovjek progovorio, da nije time završio „slobodna crkva u slobodnoj državi. Evo hvala Bogu doživismo, da u Genfu, Švajcarska svietovni savet u većini protestant uzima sebi vlast, da Biskupa koje ga je time Nj. Svetost rimski papa učinio, kani liešiti svojeg dostojanstva. Nikoji ljudi su tako nevaljani ko hrdjavi krčmari, ovi iztaknu šaren vinac da ljude namame na nevaljano vino, a oni napišu na zastavu „slobodu“ da pod ovim naslovom uvedu ljude u robstvo.

— O s i e č k i nimci u novina „Drau“ sve sile napiju, da se Slavonia odieli od Hrvatske. Neka pokuša tko samo u magjarskoj navaliti na cilokupnost, ako mu je dosadila sloboda, a onaj nimac sve jednako napada Hrvatsku cilokupnost pak mu još nije zamračilo.

— S v e S r b s k e Crkvene obćine mole Nj. Veličanstvo da blagoizvoli osnove kongres uredjujuće potvrditi, i ovaj premilostivo skorije sazvati.

— I z r i m a javljaju da je Papa prigodom pozdrava rimskih mladićah i plemstva izjavio: da će progonjena crkva skoro pobjediti.

— P r u s i u ratu kog vode proti katoličke crkve; već su donle došli, da su jednom Biskupu uztegli dohodke, naravno ovo neće Biskupu pričiti, i nadalje svoje dužnosti vršiti.

— S e d m u božju zapovied skoro će triebati izbrisati s one druge table koju je Mojsia od Boga dobio; jel kako se gdje upraviteljstvo promiene, nasliednici time se pravdaju, što ništa dobra izvesti nemogu: da su im predje sve državne novce proharali, ovakim tužbam su punile se novine franceske, kada su ocrnjivale Napoleonovu, sada time kipe Peruanske, i sve državno djubre bacaju na bivše ravnatelje Baltava, i Gutierrez. Dok koji gospoduje, prid njime se trubi da vlada ustavna sloboda, a kad mu je miesto drugi zauzo, vikaje neprikidna: da je gospodovala samovolja; no kada će već svanut dan prave slobode? Onda kada ljudi opet utriji budu zlatno tele i pomišali u vodu da ga popiju i iztriznu pak se počmu klanjati po Evangjeliju svojim spasitelju, dočim se sve do danas traži spas van Evangjelija, u mozgu pojedinih učenjakah, državnikah i vojnovodjah. B.

Kuhnu zajedničkom ministaru, da će sve one miliune koji je isko jerbo valja da se 3 godine u vižbanju vojnom provedu, da postane vojska na rat spremna. A gdje je neprijatelj, zato nitko nepita.

— „Ung. Lloyd“ donosi nam radostnu viest: da će Nj. Veličanstvo skoro potvrditi one ustanove katoličke autonomie, glede koji nije potrebna saborska odluka, ovake su, obćinsko, esperuško, biskupijsko zastupstvo, pak izbori, koje valja da se po ovima izašalju. Radi čega temeljna je nada: da će se katolički kongres skoro sazvati, da vića o načinu kako valja ove ustanove u život uvesti, i da izvede u drugima one promiēne, koje će ministarstvo ili Sabor želiti.

— G. Majthenyia kralj povierenik, koji će prigledat Srbske crkvene i školske fondove, dobiva za pomagaa g. Gjorgju Popovića Srbski Škola nadziritelja, ured će mu se nastanit u Novom-Sadu.

— Subatica je uzvisila platju svojih učiteljah sa 100 fr. dakle sad će imat godišnji 600 fr.

— Ako ljudi koji neznadu kako se stvari na državnom putu odbavljaju, uzštili budu: da je bivši turski veliki Vezir odsudjen državi povratit 100,000 L. buduē nije imo dozvolu sultanovu misliēe da se u turskoj već slavilo priobraženje, al se ljuto varaju, jerbo se ovoj odsudi sigurno raduje i Mahmud paša, i svi drugovi, buduē ovo nije drugo: već umjetno sastavljen lip, da se zamažu oči Sultanove, i svih evropskih Elciah, kojima ništa mrže nije, već kad što upravo iztakniva trulost, uprave turske.

— Elsas i Lothringu izpraznjiva ju francesi, vole svoju narodnost nego imovinu. Vriedni sinovi svoje domovine! Slaveni! učite od ovih ljubiti svoj jezik, sjaset boje medju vama takvi: koji za koru hljeba zatajaju svoju narodnost. Ova je kod nas roba bez ciene.

— Grci u svojem Carigradskom saboru, obilježili, su Bugarsku Crkvu kao razkolničku, ovu izreku nije podpisao samo patriarha Jerosolimitanski.

— Kneza Milana dočekali su radostno u kragujevcu, kuda je otišo u pratnji ministra predsjednika i vanski posala da otvori skupštinu.

— Sultan se veledušnim pokazo prama Egypatskom Vice kralju, potvrdio mu je naslov khedive, i podielio nasliednost vladarstva njegovoj obiteli.

— Ako bi kogod posli 50 godina kada će već valjda ova parlamentarska sloboda ležati u grobu, toliko iztrajanosti posidovao: da sadanje novine privrée, nikad nebi mogo shvatiti, kako su ljudi mogli nadit ime slobode načinu političkog življenja, u kom se Stranke nestide glasove za vino i novce kupovat, i to javno i pripoznat, košto sad talianci čine, pak onda nikim ponosom u svoja prsa lupat: da je po narodu izabran poslanik.

— Žene se ne šale, već u svačem sliede muževom. U Meksiku se dvie zaratile i formalni dvoboj ovršile, s bodeži. Jednaje imala bodež od roga i svoju neprijateljicu usmrtila, vlada je zaostalu, s prijateljicam uzaptila. Ta kad se već imaju volju tući, neka se za kiku vuku, ova im je dosta dugačka barem će ostat čitava glava.

— Iz Najorka pišu da je presidentski kandidat Horace Greeley za 10 danah 3000, milja inglezki po Americi proputovao, i barem 200 govora držao, on ovako kani jezikom uviti birače svojoj stranki.

G A Z D A L U K.

Raž i roljka. Kad gazda izadje u prolitje na svoje sitve da vidi kako su izzimovale, nadje, da je mrzlo uzvuklo biline i više puta na toliko da se žilice vide, buduē bilina plitko razastire svoje žilice, kadje dugo suho mrzlo to iz dubljine vuēe vlagu i gornju koru zemljišta uzvuēe, ostanu dakle praznine u ko je se znadu mravi i bube uvuēi, vitrovi prodavaju korečke i izsuše žilice; kojim načinom mnogo od usiva pogine, jedan vrlo umjetan gazda uvijek je proletjom

priko čistog žita branu bodljivu privlaēio, a što se raži tiēe tu scine nimci: premda se oni sovom ponajviše zabavljaju: da je dobro raž u prolitje poroljati, al to onda već kad smo sigurni da mrzlo neće se ponavljat, kada se zemljište dobro izsušilo i to prije podne od 9 sati, al naj udesnie je od podne činiti ipak valja zabilježiti: da to ni pod kakvim načinom nije slobodno pokušati sa vlažnom ili baš mokrom zemljom.

Lickovi se gube i nalaze. U Parisu su već i prije obsida al osobito o tom upotriebovali konjsko meso, i nje-ki liečnici tvrde: da je za to vrijeme manje ljudi u sušici, šuha prsna bol — umiralo nego prije i posli, sad se sastalo društvo dioničarsko i kani u svakom parižkom okružju otvorit konjsku mesaru, gdjeće napose gojenih mladih konjah meso prodavat, „Nar. Nov.“ biliže da je konjsko mlieko već i prije u sušici bilo uporabljeno.

Slaveni i lick u rakii vole. Evo jim jedan u komovici; svejedno nekaje boca veličine, ma kakve, treći tal napunite čistom krupnom utučenom soljom, a zaostalu prazninu izpunite jakom komovicom i začepite; prvi dan valja više puta uzmuēkat i tako na užitak uzdržavat; ako si se ojidio gdje god razladio, očemerio, želudac pritovario, priti til se groznica, onda uzgrij čiste vode, od te uzgrijane vode uli u jednu čašu ili šolju četiri kašike a od one pripravljene komovice dvie kašike, i to popi, ako zlo nije odstupilo treba takvi napitak i dvaput priko dana opetovat, s godi se pak da si se udario ili posiko, najpre ladnom vodom miesto valja kvasit, posle ovom komovicom — na kvasit krpju i zavijati, boli te glava ili oko onda s otom komovicom triba mazati, al ne u oko upuštjati, već samo spolja uporabiti, tako opravljenu komovicu dakle treba da svaki slavian u kuēi uzdržaje.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik. Pešta 5-og Listopad. Proda ja od vune nije živahna — prolazila je finia česljasta 128—132 frt. — Svinji ugarski i srbski, teški 320—400 fnti, po 30—31½ n. niže vrsti 29—30½ n. za izvoz 32½ n. — Varivo slab vašar sbog židovski svetacah pao jednom forintom 3¾ —4 fr. grašak 6½ fr. — Sočivo 5—6½ fr. — Kaša 6 fr. 20—30 n. djumr. maža. — Mak sinjav. 8 fr. modar. 11 fr. maž. — Proja 3 fr. 30—50 n. 82 fn. — Mast, 36 fri, u sudu, brez suda 35 fr. amer. 33—33½ fr. — Loj 29—30 fr. Kohl repca 11—11½ fr. 150 fn. — Med 19½ fr. izcidjen 21 fr. — Vosak rošnavski 89—90 fr. slavon. 92—94 fr. — Šišarice velik mirov. 11½—12 fr. — Kože ovēie nimačke vune 3 fr. 80 n. —4 fr. 20 n. par srbs. turske lakše 130 težlje 140 fr. 102 kom. jagu. Hrvatske 135 fr.

CINA RANE. Pešta, 5. Listopad. Čisto žito Banatsko, 81 fn. 6 fr. 25—30 n. 87 fn. 6 fr. 90—95 n. Tisansko 81 fn. 6 fr. 35—40 n. 87 fn. 7—7 fr. 5 n. Pešt-budimsko 81 fn. 6 fr. 25—30 n. 87 fn. 6 fr. 90—95 n. Stolno-biogr 81 fn. 6 fr. 35—40 n. 88 fn. 7 fr. 10—15 n. Bačkog nema — Raž 78—80 fn. 3 fr. 85—90 n. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 50—60 n. — Zob 45—48 fn. 1 fr. 55—60 n. — Kokuruz 80 fn. 3 fr. 70—90 n. car. mž.

Novce Srebro na stotinu 7 fr. 65 n. Dukat 5 fr. 25 n

Visina vode dunavske.

Pešta 7-og Listop.: 5' 8" nad 0. opada.
Požun 7-og Listop.: 5' 10" nad 0. „
Vrimo je mutno i zaladnilo.

Poruko uredništva.

Kurd: G. Bl. od pravljeno je. — Požega: Bratu Stj. Oda se riečom i činom. Ko punom torbom dolazi, radostno ga dočekivaju — Cetinje: G. M. Zao nam je što je onda vrijeme promašilo, dojdut broj će donieti.